

LA AURORA

Semanario Bilingüe.—Se publica los sábados

PRECIOS DE SUSCRIPCION

En las Baleares... 1'00 peseta trimestre.
En las provincias... 1'50 " "
Extranjero... 2'00 "

REDACCION Y ADMINISTRACION

AMADOR N.º 22. MANACOR

Anuncios y comunicados á precios convencionales

PUNTOS DE SUSCRIPCION

En la Administración de este periódico.

CIRERES

N^o haurem d' etzibar unes quantes, per no perdre sa costum, a n-En Jimenez Moya, a N^o Alomar, a *El Ideal*, a s' *Obrer Balear* i a altres belitres per l' estil perque no fan petjada dreta; com que s' aprovin tots a qui 'n fará més de porcades.

SOBRE EN JIMENEZ MOYA

E-hi ha hagudes *devotes* personnes qu' han fet còrrer la veu qu' En Revenjoli té la culpa de qu' En Jimenez Moya sia encara per Manacor. Segons aquexes *devotes* personnes, si no li haguéssem dit res, faria estona que no hi seria dins Manacor, i no hauria dits sa partida de desbarats qu' ha dits dalt *injusticia* contra sa Religió.

Aquexes *devotes* personnes que perdonin si 'ls-e deym que van ben calsades per aygo, i demostren no veurehi dos dits lluny. Dirlós axo es es favor més gros que les porem fer. Vetaqui ses proves que canten:

En Jimenez Moya vengué a Manacor devers es Juriol d' entany a fundar i publicar *in-Justicia*, no per defensar ses idees republicanes de ses envestides i i enfuytes de *La Aurora*. Per res s' era posat *La Aurora* dins sa boca es nom de republicans ni socialistes. De manera que *La Aurora* no provoca aquests ni aquells a que publicassen es paperot lerrouxista. Sortí es paperot, i va esser ell que provocà *La Aurora*, escrivint un article molt toxarrut i desenfreit: *La Aurora en cueros*. *La Aurora* li va contestar, pero quant sortí sa contestació es dissapte sa policia de Barcelona se 'n havia duit de Manacor. En Jimenez Moya, i es paperot seu quedá sense sortir, fins que torna es director dins es novembre, i *in-Justicia* surt de bell nou, i jala a atacar *La Aurora*. Aquesta callava; era qu' una d' aquelles *devotes* personnes estava en que seria pitjor contestar i pegar a n-es papérot lerrouxista, i que en via neguna li havién de dir res. En Jimenez Moya s' aconsejava ab una persona de respecte dins Manacor, amiga d' aquell' altra *devota* persona, i hem de creure qu' aquixa se figurava que s' altra seria un fre p' En Jimenez Moya, i que axi no s' desmandaria, sobre tot si *La Aurora* no l' molestava. Axó tenia cert aspecte d' habilidat, si un aclucava 'ts uys per no veure lo que realment passava, i era qu' En Jimenez Moya prenia forsa i cobrava prestigi de cada dia, passant per un homo molt instruit, molt destre, que volia es be de sa classé pobre, i que sabia molt. Ell, sempre que li queya be ponyia *La Aurora*; *La Aurora* callava;

i ell, naturalment, en lloc de moderarse i esser respectuos ab aquixa actitud, se 'n feya gros de que no li contestassen es redactors des nostre setmanari, i se 'n aná algunes vegades ell metex a s' imprenta de *La Aurora*, quant aquesta ja estava per assortir, i demanava si li contestaven dement *La Aurora*, i com li deyen que no, ell s' esclamava tot esponjat.—*Es que no se alrevén* (No s' hi atrevexen)

I a n-axó no 's contentava de dirlo dins s' imprenta de *La Aurora*. E-hu deya per tot arreu; i es seus bobians i biduins e-hu escampaven per dins la vila, per fora vila i pe' ses viles veynades, aont anava ell a fer ses seues propagandes verinoses. I per dins es cassinos i tavernes se deya qu' En Jimenez Moya les tenia refuts i retgirats com un cuc a n-es capellans, i que no n' hi havia cap que s' atrevís a pararli clot ni a sortir a 's mitx contra ell.

Llovó sortiren aquelles fyses de Mn. Juan Ramón, ses primeres oportunes i a ferir, i que tot d' una com qu' haguessen d' esser un bon sinapisme per aquell mal, pero qu' En Jimenez Moya va tenir s' habilidat de ferlos perdre sa puntaria i de desorientar aquell bon senyor, resultant aquelles fyses un pagat a un banc, un cocórum contraproductiu.

A-les-hores es partidaris d' En Jimenez Moya ja no eren agontadors: per cassinos i tavernes, per reunions de gent dins la vila i p' es fays de fora vila era tot un rum-rum sobre qu' En Jimenez Moya gonyava i sabia més que tots es capellans, que no n' hi havia cap que se pogués posar ab ell, que les tenia acovardats de tot i que no s' atrevien a sortir a 's mitx a agontarli-ses tesses. I deyen més: que no porien sortir a 's mitx perque tots estaven bruts, i En Jimenes Moya, los capxifollaria a tots plegats, si s' atrevien a ba-boca.

Axó li donava una forsa forta mida dins es poble i devant sa gent, fins i tot devant sa gent bona, que ja s' ho arribaven a creure que efectivament no hi havia homo dins Manacor p' En Jimenez Moya. Mentre ell no s' aturava de fer propagandes a Manacor i a ses viles veynades, de paraula i per escrit, i prou que 'l s' escoltaven, i, com mes anava, més.

Per veure 's prestigi, i se fama de sabut qu' anava cobrant, basta recordar lo que succeí quant s' obrí es *gran casino* des *carrer de l' anell*, des senyors i gent grossa de Manacor, sa derreria de sa Corema. Essent ell un revolucionari, un republicà i caporal des republicanots

de Manacor, es senyors el convidaren a n-es sopar que feren per obrir es *gran casino*; i, no sols axo, sino que 'l feren parlar, i tirá un discurs molt destre, molt mesurat, que li valgué esclats de mansbelletes.

De manera que sa política d' aquelles *devotes* personnes que trobaven que a n-En Jimenez Moya lo millor era, no dirlí res, dexarlo fer, donava per resultat qu' En Jimenez Moya anava cobrant forsa i més forsa entre sa gent bassa i entre sa gent alta, i que ja 'l consideraven moltissims com un des primers homos de Manacor i de fora-Manacor; i era una cosa evident que anava fentse l' amo de ses meties, anava fents'ho tot seu, o pe' ses simpaties i s' admiració que inspirava o pe' sa por que feya.

¿Que feyen, mentres tant, aquelles *devotes* personnes per capturar En Jimenez Moya? No hu sabem que donassen cap passa. Per Manacor devers Nadal deyen que se 'n havia d' anar perque 's republicans estaven cansats de pagarlo, i que per lo metex aviat ja no 'l tendriem. Pero passava una setmana i un'altra, i En Jimenez Moya seguia, lo més trempat i xerevetlo, per Manacor, publicant *in-Justicia* escampant verí i malanansa per tot arreu, no mancabant gens en cap concepte, reprenten sempre més, acabant aquelles fyses de Mn. Juan Ramón per donarli més forsa.

Alló no pòria seguir pus; sa política d' aquelles *devotes* personnes de combatre En Jimenez Moya no dientli res, deixantlo fer, era de lo més innocent, per no dir toxarrut, que 's puga imaginar. Sembla una política qu' En Jimenez Moya metex hagués recomanada per combatre ab ell, axó es, per fer sa seué metixa causa. S' amic més gros i més destre d' En Jimenez Moya no hauria aconseyada cap altra conducta que 'l favoris més.

En Revenjoli, qu' estima molt Manacor, malediment qualcú haja dit lo contrari, qu' estima molt es poble aont va néixer, en vista de sa situació crítica d' aquest poble creada p' En Jimenez Moya, se va aconseyá ab personnes de respecte que conéixer a fondo Manacor i estimen més que sa seué vida es bé de sa Religió i de ses ànimis, i tots li aconseyaren que sortís a 's mitx a parar clot i a fer cara a n-En Jimenez Moya.

Vetaqui perque sortí En Revenjoli sa primeria des mars, i de llovó ensa cada dissapte canta una llissó a n-En Jimenez Moya i a tots ets altres des seu metex pelatje qu' escampen pesta cer-nuda dins Manacor i fora de Manacor

¿Ha crescut o ha mancabat, En Jimenez Moya ab sos articles, ab sos gipons que li ha ajustats En Revenjoli? ¿Ha cobrada més forsa o n' ha perduda? ¿es anat quart creixent o quart min-

vant, desde qu' En Revenjoli li dona ventim?

Está a la vista de tot Manacor es resultat d' ets articles d' En Revenjoli contra En Jimenez Moya.

Sols un cego, caparrut i repropri, després de tot lo qu' ha passat ab En Jimenez Moya abans de sortir contra ell En Revenjoli i d' ensa qu' aquest sortí; sols un cego, caparrut i repropri, i que dispensin aquelles *devotes* personnes, pot sostenir que seria estat millor no dirlí res a n-En Jimenez Moya i dexarlo fer; sols un bobia, sols un qu' estiga a n-els llums, pot sostenir tal barbaritat.

Més de quatre mesos de paciència va tenir En Revenjoli esperant que 's sistema d' aquelles *devotes* personnes donás es resultat contra En Jimenez Moya que 's bé de Manacor reclamava; i es resultat era que cada dia es mal crexia i amenassava ja a no deixar res per vert, fers'ho tot seu. Tengueren temps aquelles *devotes* personnes de provar es seu sistema, sa seué política contra En Jimenez Moya. Sols quant se va veure fins a sa darrera evidència qu' era un sistema desastrós, una política sensa cap ni peus, sa més favorable que 's pogués seguir per fer sa causa d' En Jimenez Moya; sols llovó sortí En Revenjoli; sols per axó seguex sortint cada dissapte, i sortirà, si Deu ho vol i Maria, fins que crega devant Deu i sa seué conciència que convé sortir, a pesar de totes ses *devotes* personnes que seguen dient sa bejanada de que seria estat molt millor no dirlí res a e-En Jimenez Moya i qu' En Revenjoli té sa culpa des desbarats qu' aquex lerrouxista ha dits i ha fets dins Manacor, E-hu veurem devant Deu qui es qu' ha cumplit ab sa seué obligació: si es En Revenjoli o aquexes *devotes* personnes.

II

PER QUE NO ACCEPTAREM SA DISCUSIÓ PÚBLICA AB EN JIMENEZ MOYA

En Jimenez Moya, com se va veure atacat p' En Revenjoli, com va veure que aquest l' envestia sense gens de por, sortí 's dissapte de Pasco fet una fúria contra En Revenjoli, dientli es nom des porc. En Revenjoli seguí donantli ventim cada dissapte a acaba set. En Jimenez Moya estava fet un Nero; se veia qu' hauria esclafat un re ab ses dents; i a n-es meeting que va fer dia 17 d' abril se destrempe contra En Revenjoli, que no era allá, i en va dir la mala pessima. Com aquest seguia ablanantli ses costelles cada dissapte, l' homo, pensa qui pensa, va tenir un acudit que va creure que seria d' un gran efecte devant sa gent, i només e-hu va ser devant es seus bobians: me defià a una discussió pública, axó es, de paraula, devant es públic que hi volgués assistir.

Jo li vax dir que sa discussió pública l' havia moguda ell per escrit, demunt es seu paperot, i que per escrit havia de seguir, axó es, que jo le hi seguiria, tant si ell contestava, com si no contestava.

¿Aont treya cap ell moure ses raons demunt es seu paperot, i llavó voler que dexassem anar ets escrits i li pe-gássem de paraula? Si ell fos vengut a Manacor, i hagués defiada la gent a discutir ab ell devant un públic, i no hagués fet res pus que tal defiyy i sostenir ses disputes de paraula que li haguesen acceptades, axí se comprendria qu' ell no anás d' escrits, i just volgués discutir de paraula. Pero ell se 'n vengué a Manacor per escriure *in-Justicia*, combatre ab escrits ses coses de Deu, i se posá a escampar escrits endomi-niats. Acudim allá ont ell mos provoca, acceptam sa batalla allá ont ell la mos presentava; ell mos replica una i altre vegada; pero llavó mos surt ab sa bajanada de qu' ha d' esser ab una dis-cusió pública, devant un públic, que s' ha de resoldre tot, i que sols ab una discussió axí ell contestará.

Axó eren escuses de mal pagador; axó era fer anques enrera, donarlo a ses cames, axó era un enginy per tapar sa seu derrota.—¿Tal volta sortí a 's mitx En Revenjoli per tenir es gust de véncer i de confondre En Jimenez Moya, i, una volta vensut i confús ab una discussió devant un públic, deixarlo córrer i que fés lo que li donás la gana? May vax jo dur tal idea. Vatx sortir a 's mitx per rebatre tots es desbarats, per desfer totes ses mentides, per demostrar tots ets embuys d' En Jimenez Moya contra sa Religió i ses coses de Deu i es bé de Manacor. ¿Qu' hauriem aclarit ab una disputa pública? Sols se 'n serien aprofitats es qui hi haguesen assistit i escoltat; a n-ets altres de res les hauria servit. I jo volia que lo que digués contra En Jimenez Moya, quedás i se 'n pogués aprofitar; i hu po-gués meditar i remugar i sosperar tot hom. No, no 'n volia sortir ab una disputa. Una disputa tot lo més hauria po-gut satisfier en part sa meua vanidat; i axó no 'm basta ni d' un bon tros. Jo lo que volia era cada dissapte posar de manifest a tothom es desbarats, ses vi-rollades, ets embuys, ses barbaridats i ses mentides qu' En Jimenez Moya ha-via amollades demunt *in-Justicia* de s' altre dissapte. Axó volia jo i per axó vatx sortir jo a 's mitx. I axó no hu po-ria conseguir ab una disputa tenguda devant un públic. ¿O n' haviem de tenir una cada vuy dies? I es qui no porien anar a tal disputa ¿s' havien de roman-dre en dijú?

Per totes aquexes raons no vatx admetre sa disputa devant un públic a n-e que 'm provocá En Jimenez Moya.

Com jo seguia donantli bescuyt cada dissapte, l' homo appellà a n-aquell recurs de fingir colaboradors que li enviaven, deya ell, articles contra mi, i se posaren a sortir ses virollades d' *Un Vi-roller*, i *Otro Viroller*, i *Un Virolleret*, i *Un Manacor*, i no sabem quants de marxandos més, que 's veia a la llen-go que no eren més que noms *distins* i un sol Jimenez Moya *vertader*. Com l' homo se va veure destapat i va com-prende que sa cosa no resultava, dexa anar aquells noms suposats, i se tanca a la banda, passantse setmanes i més setmanes sense contestar.

I axí el tenim, boca closa com un mort. Axí 'l tenim a n-aquell estornell que mesos enrera se 'n vinia a sa nos-trà imprenta a venre si *La Aurora* li contestava; i, com li deyen que no, s' esclamava, mes inflat que un lleu ab-ceba:—*Es que no se atreven!*

¡Que n' hi ha de trenques de llavó a ara, Sr. Jimenez Moya! ¡Sou vos ara que no vos hi atreviu!

Sols vos direm per avuy, p' es vostro consol, que, tant si vos hi atreviu, com si no vos hi atreviu, En Revenjoli, mentres Deu li don salud i delit, i per ara n' hi dona molt, seguirá cada dis-sapte espolsantvoz sa murta tot lo que sia mester, a vos i a tota sa tropa des metex pelatje que surta per dins Ma-lorca fent arrieses i barbaridats contra Deu i ses coses de Deu.

¿Estam?

III.

MESTRE BIEL ALOMAR.

Ja 'l tornam tenir en dansa. Surt l' homo fat avalotat demunt un paperot de Barcelona, i *El Ideal* le hi copia; tot avalotat i entusiasmado so Congrés socialista de Copenhague, i tot perque aquex Congrés, a n-es veure de Mestre Biel, denota que 's «socialisme va pre-nént de cada dia més carácter de Uni-versidad», i «per axó precisament» creu N' Alomar que «may com avuy havia pogut creure-se aprop sa mort des cristianisme».

—¡Ah Mestre Biel de la mel! *la mort des cristianisme!* ¡No la veureu vos, ni nissaga vostral! —*la mort des cristianisme!* Pot esser que 's vostro amic i senyor, el dimoni, Lucifer, vos haja emblanquinat, com tan d' altres n' em-blauina; i, com més amics, j'més bona emblanquinada! Pot esser que vos ho haja aficat a diis es carabassot que heu de veure *la mort des cristianisme*. Ni la veureu vos ni tots es vostros betzols, futuristes. Deu metex ha dit que *ses portes de l' infern* may per may li porán fer res a n-es «cristianisme», que viurá eternament. De qui farán festa *ses portes de l' infern* será de vos i de tots es vostros betzols si no vos conver-tiu d' hora. En Banyeta verda, es vostro amic, será es qui vos posará a ca-vos-tra.... —*la mort des cristianisme!* Axó somien tots ets inimics de Deu com vos, fa denou sigles; i es qui se moren son ells, i ben aviat, i es «cristianisme», lluny pe mancabar, va crexent de cada dia. Si, fa denou sigles que ets inimics de Deu anuncien, com una cosa molt apropi, *la mort des cristianisme*, i es «cristianisme» que los enterra a tots, com vos enterrará a vos, més aviat que no vos creys. I desd' ara vos assegur que a s' hora de sa vostra mort vos valdrá de ben poc tot es vostra *futurisme*, tota sa vostra literatura, tota sa vostra impiedat, tot es vostro odi a Deu!

IV

BEJANADA SENSE MOTLO

E-hu es sens dupte sa qu' etziba N' Alomar dissapte passat demunt es pa-perot republicà *El Ideal* dient que «es socialisme resulta, ab ses seues definicions, catalanista». Veyam ¿aont son aquexes «definicions»? ¿Per que no les cita N' Alomar? ¡Bons catalanistes mos do Deu ab sos socialistes! ¿No son ara i no son estats sempre es socialistes es grans inimics, es grans contraris de totes ses campanyes *catalanistes*?

Si 's *socialistes* catalans son contra-ris des *catalanisme*, si li han feta sem-pre la guerra tot quant han pogut com ara han de «resultar» «catalanistes»? Si hi «resulten», serán en tot cas «cata-listes» de l' engán, com e-hu es N' Alo-mar metex. Ja fa temps qu' una persona molt autorizada de Mallorca i a-les-hores molt amic seu, le hi digué ben claret:—*Vosté no es catalanista, per mes que s' ho diga!* ¡Ses idees de vosté son sa ne-gació de Catalunya i des *catalanisme*!

I es una cosa claríssima. Es *catala-nisme*, com es *mallorquinisme*, con es *valencianisme*, no es més que s' aspira-ció, es desitx, es voler que Catalunya, Mallorca, València, recobrin tot lo qu' un temps tenien com-e pobles es-pa-nyols, com-e nacions espanyoles que t' es plegades componien Espanya; que recobrin sa seu personalitat política i administrativa, axí com la tenguérem bax des nostros antics reys, i la conser-várem fins que el rey En Felip V mos ho llevá tot, sa primeria des sigle XVIII, contra tota equidat, contra tota justicia, contra tot bon sentit polític.

Ara bé, tant ses idees socialistes com ses de N' Alomar, que encara son pitjors, son contraries a tota sa nostra tradició glòriosa; volen capgirar el mon demunt devall i esborrar tot lo que hi esrigueren i feren es sigles passats, fondament religiosos, cristians de ref. Per axó es socialistes, axí com son es-tats sempre dins Espanya, resulten uns contraris, uns inimics mortals des *cata-lanisme*, des *mallorquinisme*, i de tot lo que fassa olor de tradició cristiana. Per axó també en resulta contrari i inimic mortal N' Alomar, per més que tants d' anys ha fet de *catalanista*, enganantse a sí metex i enganant es seus betzols de Catalunya i qualcún, encara que pocots, de Mallorca. Lo bo es qu' ell se passa la vida escrivint demunt paperots de Barceluna que, per porer viure, han de fer i fan de *catalanistes*. Pero ells i ell, i ell i ells no hu son més que de l' engán.

V.

BLASFÉMIES

El Obrero Balear, malanat, desgraciat, oyós, nega s' existencia de Deu; diu que Deu es una invenció d' ets inimics des progrés; que 's Deu des cris-tians es venjatiu, que passa gust de far mal, que fa passar fam i misèria a n-es qui produexen, i dona baldor a bons trossos a n-és qui no produexen i xu-cien sa sanc d' ets altres.

¿No es ver qu' escarrufen i aborro-nen aquexes blasfémies?

¡I axó hu escriuen aqueys... desgraciats *escriguedors* de mala mort per *de-fensar sa classe trabayadora!* ¡Desgraciats d' uns i d' altres!

¡Ah si no hi havia Deu! ¡Ah si no hi havia temor de Deu! ¿Que seria del mon, i sobre tot des pobres es dia que no hi hagués Deu, es dia que negú cre-gués en Deu? ¡Basta veure com estava 'l mon quant el Bon Jesús vengué demunt la terra a predicar sa doctrina divina i a fundar l' Església Santa! ¿Com estaven es pobres llavó que casi negú creya en so vertader Deu? ¿com estaven es trabayadors? Tots eren es-claus; no tenien drets; no se 'n parlava ni 's concebia sa llibertat des trabayadors! Es trabayadors eren *coses* des seus amos, just un gall o un porcellí, o un aset o un mul. Es senyors en feyen lo que los donava la gana, sense que ne-

gú ni manco s' Estat s' si pogués aficar. Per un tres i no res, les mataven o les feyen bocins d' en viu en viu.

¿Qui va alliberar es trabayadors de tan horrible esclavitut, més que sa fe en Deu, sa temor de Deu, l' Església Santa? ¿La tendrien sa llibertat que te-nen avuy es trabayadors si el Bon Jesús no los ho hagués donada? ¿La tendrien sa llibertat que tenen avuy si no fos per l' Església católica, si no fos per aquex Deu que l' Església mos predica?

¡I *El Obrero Balear* nega l' existéncia d' aquex Deu, i vomita contra Ell ses més horribles blasfémies! ¡O des-graciat! ¡O malanat!.... ¡Que Deu el per-doni perque no sap lo que 's diu ni lo que 's metjena!

VI

S' ASSAMBLEA REPUBLICANA DE MANACOR

En ferent una diumenge passat aquí es republicans de Manacor i de ses al-tres viles d' aquest Partit judicial; 1.º per tractar de sa seu organització, que prou falta les fa, segons parex;—2.º per veure d' ont treuen escayola per *in-justicia*, que la pobre está ja a ses tres pedretes, esposada a morir d' un pur de-sayra, tan prima de lloms va; 3. per celebrar i commemorar sa Revolució de 1868, qu' esclatá a Cádiz dia 19 de setembre i triunfá dia 28 des metex més a Alcolea, i per lo metex aqueys dies es estat es coranta dos aniversari;—i 4º per posar una cosa o altra que millori sa situació des feyners, conradors i me-nestrats que campen curt i es torts les volen massa baxos.

Sembla que aquex assamblea re-publicana aná freda i esmussa. E-hi es-taven convidats es republicans de tot es partit judicial de Manacor, axó es, de Felanitx, Santanyí, Porreres, Vilafra-nca, St. Juan, Petra, Sta. Margalida, Capdepera, Artá, So 'n Servera i St. Llorens. Parex que hi acudi poca gent; no hi hagué gayre sempentes. Lo que s' diu dins Manacor no 's notá gens de moviment de gent esterna. Negú fora des republicans se 'n va témer de que hi hagués tal assamblea.

¿Que hi varen dir i que hi varen fer es republicans? No hu hem pogut aclarir, perque era una cosa just d' ells i que sols ells s' hi perien aficar. Esperam que *in-justicia* d' avuy en dirá lo que voldrá que 'n sapiguem; i noltros llavó ja hi farem es comentaris.

Son molt senyors es republicans d' aplegarse i tractarse de lo que els-e convenga, mentres no tractin de violar ni atacar es dret d' ets altres.

M' assembla que será ben magreta sa ganàncie que n' haurá treta d' aquex assamblea s' organisió republi-cana; i que no será gayre tampoc s' esca-yola que li basquetji a *in-justicia* s' ajust de diumenje; i que no hi alsaran-xella es feyners, conradors i menestrals ab sos enginys que s' assamblea po-gués imaginar per millorar sa situació d' ells. A la cullita se veurá 'l fesol.

Lo que mos agradaria ferm sebre, es lo que digueren es republicans en alabansa de sa Revolució de Setembre. Si tinguessen gens de sentit comú, se 'n avergonyirien de tal Revolució, i ab motiu, perque es una de ses taques més grosses de s' història d' Espanya, una de ses afrontes més vergonyoses p' es partits que la ferent (*es* progresistes, unionistes-liberals, democràtiques i repu-

blicans) i pe' sa nació que l' agontá sis anys. Allò va esser una ignominia i una infàmia per Espanya. Aquella Revolució va esser sa negació de sa llibertat; fons es despotisme i sa tirància contra tota cosa bona; va esser es desorde, es desgavell en tots els ordes, s' inmorallat en tots es rams de s' administració pública, s' anarquia en totes ses esferes del Govern, sa ruina des municipis, de ses diputacions provincials, des Govern central. Es deute de sa Nació, de ses províncies i des municipis va créixer espantosament, porque negú 's cuya dava d' administrar ni de fer res a s' en endret: tot anava en orri; sa cosa pública era com-e roba de cossari per tots es qui hi aficaven es dits i n' hi havia molts que los s' untaven d' una manera feresta. Sa Revolució de Setembre no va sobre fer res mes que destruir, tornar, enderrocar; no va sobre construir, ni crear res. Es qui feren sa Revolució, no tenien mes pla ni més pensament qu' arribar a n-es Poder, i ferhi trucs i baldufes, sense cap pensament ni idea noble, alta, redentora. Per axó se passaren sis anys fent asades i animalades, barayantse uns ab altres, deshonrant i afonant sa Nació. Bastá una rebutllada des general Pavia i un altre des general Martínez Campos per enviar es revolucionaris a fregir ous de lloca, que ni eyma tengueren per defensarse, tant convulsos estaven ells metexos de sa seu nulitat i estupidesa.

Si cap republicà surt a defensar aquixa Revolució o mos toca cap d' aquelles paraules que n' hem escrits, citarem noms i armes de tot axó qu' acabam d' indicar. Estan ben praparats per fer menjar terra a n-es primer republicà o liberal que trega cara per aquella infamiosa Revolució.

No hi ha qu' oblidar que 's republicans son es més responsables i es més culpables de totes ses animalades, bescies, afrontes i infàmies de sa Revolució de setembre.

VII

S'APLEC DES REPUBLICANS CONTRA 'S CONSUM

Ara 's republicans se dediquen a fer la guerra a n-es *Consum*, no porque ells sàpien cap manera de sustituir aquixa contribució, sino per moure alquer i rebunbor i alsurar sa gent per que 's fassen des seu partit, creguts de que ab sa República no pagarien *Consum*. Axó no es més qu' una farsa des republicans. Els comanden a s' Ajuntament de Barcelona i de València, i se n' son gordats prou de llevar es *Consum* a n-aquelles ciutats.

Es *Consum* serà tot lo odiós que volgueu: pero fins avuy, per més que molta de gent sabuda s' hi ha rompus des ses banyes, no han sabut afinar cap manera de sustituir tal contribució que produesca a s' Estat i a n-es Municipi lo que produex es *Consum* i que á la pràctica no oferesca majors dificultats.

Per axó s' idea des republicans de Manacor de fer un aplec diumenge passat contra 's *Comsum*, no passava d' una maniobra política; se reduí a un' arma política, a una farsa indigna.

Un amic nostre va tenir s' acudit d' anarhi per veure que seria allò, i mos conta que hi havia molt poca gent. E-hu feren dins sa *Clasta* des Convent, perque a *Variedats* varen tenir es bon sentit de donarlos ses portes p' ets uys.

Es Batle los ho dexá fer dins sa *Clasta*, i le hi agrairen per boca d' En Jimenez Moya insultant s' Ajuntament.

Parlá Mestre Llorens Marit, i sembla que no tocá sa Relligió per res. Parlá també un tal Fabrer, que va dir que 's poble paga *Consum* perque vol, perque si votava Retjiders republicans, ja no hi hauria *Consum*. (I si no, que vajen a Barcelona i Valencia aont sa majoria de s' Ajuntament es republiana, i hu demanin si paguen *Consum*. Axó no hu digué En Fabrer; e-hu diu En Revenjoli). Ah! també digué que mentres e-hi haja Rey, mertres no entra sa República, se pagará *Consum*. (Idó si es axí, en pagarem sempre; perque per entrar sa república je-hu es vert es juvevert!).

Llavó va prendre la paraula En Jimenez Moya, i, com se suposa, va esser es qui s' esgarriá més. Va dir qu' aquella *Clasta* era «trista recordansa d' un temps que no tornarà» (Si, pero sensa aquixa *Clasta* que feren es frares, es republicans no haurien tengut aont fer s' aplec. ¿Com, idó, no anaren a un' altra banda més alegra?).

Va dir llavó En Jimenez Moya qu' ells gonyarien perque son *invencibles*.—Si son *invencibles*, pero están devall, des que les hi tirá ab una puntada de peu es general Pavia. No res ique seguesquen *invencibles* com fins aquí!

També la va emprendre contra 's *cacics*, com si 's republicans no n' estiguessen tocats d' aquex mal des-caciquisme. ¿Qui ha fet mes mal a n-es partit republicà que 's *cacics* republicans? I si no, ique hu demanin a n-En Perez Galdós. Recordau lo que li copiarem dia 6 d' agost contra 's caporals republicans.

Llavó va pegar En Jimenez Moya contra ets inimicis interiors i exteriors de in-*Justicia*, i va dir, que, per més que fassen, aquex paperot sortirà.—De manera que 's paperot, no sols mos té a noltro per contraris, sino que hi té es metexos republicans. ¡Endevant ses atxes!

També fibló es republicans covarts de Manacor, que no 's balluguen axi com ell voldria.—Més se n' merexen aqueys tals! ¡Fiblaulos fort, Sr. Jimenez Moya!

A-les-hores En Jimenez Moya s' afua a lo des *Consum* i diu que te un plà ell per llevar tal contribució.

Aquest pla consistex entre altres coses ab lo següent:

1. No pagarán *consum* es qui no tenguen tres cortades de terra. (No diu si sa terra ha d' esser bona o dolenta; perque se dona 's cas que tres cortades de terra de primera treuen més que vint o trenta o coranta cortades de terra xereca; i axó donaria lloc a ses injusticies més ferestes: un ab dues cortades i tres cortons de terra bona no hauria de pagar *consum*, i un altre n' hauria de pagar ab tres cortades de terra xereca; que no n' treuria tants de reals com duros s' altre de sa terra bona, que estaria franc des *Consum*).

2. A Manacor son molt afectats de jugar a n-el burro Idó jdeu céntims a tots es que hi juguen!—Per part nostra, aprovat! No mos aglapiaran per aquest vent.

3. A Manacor son afectats de pren de la fresca a n-es portals des cassinos, ben asseguts a una cadira. Idó jun tant per cadira a tots es que s' hi seuen!—

Aprovat també per part nostra! Tampoc per aquex banda no mos ne farán gens de sanc.

4. A Manacor se mostren ses Covetes (des Drach i d' ets Ams). Idó, jvenga un tant a tots es qui hi van a veureles!

5. A Manacor sa gent ha d' anar a n-es teatre. Es pobres, que van a sa *cassola*, han d' pagar sols s' entrada; i es qui van a palco butaca, perque no 's volen mesclar ab sa pobresa, que paguin per ells. p' es pobres un recàrcer per suplir es *Consum*.—Aquí lo que succeiria, que negú aniria a palco ni a butaca; tots anirien a sa *cassola*; i En Jimenez Moya... se lluiria; i s' empressari des teatre, se 'n aniria cap dret a s' hospici.

Pero ¿heu vist un cap com te aquex Jimenez per arretclar axó de contribucions? Si en pujar es republicans, que no pujarán may, no l' fan Ministre d' Hisenda, será que ja no hi haurà justicia a n-el mon, ni entre 's republicans.

Llavó badá boca un notari de Felanitx i per lo que va dir, se veu ben clara que no veu es triuf de sa República tan prop com En Jimenez Moya. ¿Si se-rà que tenga mes bona vista?

A la fi s' alsá Mestre Martí Mola, que fé riure la gent ab ses seues doyades. Digué que ja era vey (i se veia a la llego que tenia raó!) i qu' era estat soldat; pero que ni s' Ajuntament, ni 's diputats, ni es Ministres li han donat ni quatre reals diaris perque no 's muyre de fam.—¿L aquesta es vera, Mestre Martí? Digué, idó, qu' aquex Ajuntament, ni aqueys diputats ni aqueys Ministres no tenen perdó de Deu. ¿Aont s' es vista una barbaritat més grossa? ¿Que vol dir no donar quatre reials diaris a Mestre Martí? I ¿no heu acudit a tans d' Ajuntaments i Diputats i Ministres republicans a demanarlos? ¡No i ni havia una partida de republicans qu' eren es ates Ministres, i cobraven bones cessantes! ¿Vol dir ro vos n' han feta gens de part? ¡Vaja quins republicans!—No res, manco mal que vos mos féreu a sobre que, ab entrar sa república, tot s' arretclarà: tots es veys tendrán quatre reials diaris si 'ls ho donen, s' entén.—No res, ara li fan es manec. ¡De Mestre Martí de l' orde!

¿No es ver que son deliciosos aqueys republicans quant amollen a s' axete de sa seu eloquència.

¿No es ver que 's republicans ab aquest ruxat de bajanades hauran fet bernes es *Consum*, que ja no se n' reserà pus, ni l' haurem de pegar pus... fins a s' altre trimestre, s' entén, si no volem ca de bou devers sa casa?

¡Com-es-vernedissim!

A III PERIODICARRO de Fora-Mallorca

Mos n' es sortit un aqueys dies, de devers es centre d' Espanya, a pegarmos per lo que diguérem dia 17 des més passat sobre lo que convé a n-es catòlics fer ab En Maura; i mos tracta de *periodiquet* («periodiquito») i de *periodiquetxo* («periodiquín») *fadetxo* («sollo») i *desbuadetxo* («ramploncillo»), i mos retreu si lo que diguérem sobre En Maura, e-hu diguérem bax de pseudónim.

I lo bo es que lo que mos diu ell, e-hu firma *El C. de las C. P.* ¿Qui l' conex a n-aquex senyor? ¿Qui hi ha devall aquex màscara? Anauho a aclarir.

Idó mos dona per beneys aquex *periodicarro* en lo que diguérem sobre En Maura, i hu dona com una cosa sense cap ni peus, i diu que á ratos per-

didos, perque la cosa no se n' merex més, mos ho rebatrà.

Com ell no mos anomena ni diu aont se publica es nostro *periodiquet*, noltros tampoc l' anomenam a ell, ni deym aont te 's cau. Lo que si li feym a sebre, qu' estam completament tranquilis de lo que diguérem, i que no mos ha llevada gens sa són sa costerada de desprecí que mos pega ni ses altres que mos promet.

Aquí, a n-aquex reconet de mon l' esperam disposts a tornarli ses pilotes a n-es joc, sempre que hu pagui, axó sí, procurant sempre guardar ses bones formes, qu' ell demostra tenir una mica oblidades. Noltros, com-e gent de forat, no mos ne creyem may dispensats. ¿Es que 's *periodicarros* de sa talla des qui mos ha aglapis, estan part-demunt ses bones formes? Si es axí, bon profit los fassa.

També li volem fer a sebre a n-aquest tal per qual que per noltros es seu parer no val gayre en questió de lo que puga convenir o no convenir a n-es catòlics en política, perque una partida de vegades ell e-hi ha volgut posar sa seu dita, i es *Pastors de Israel* li han haguda de pegar llenderada perque s' esbarra massa; lo qual, gràcies a Deu, no ha succeït may a *La Aurora*, sens dupte perque es un *periodiquet* petitoy, menudoy, d' aquex reconet de mon, d' aquex corral de bous, que des centre d' Espanya ni 'l destrien. Bella basca!

Idó que hu sàpia aquex *periodicarro* de fora-Mallorca: aquex *periodiquet* nostro, tan petengo i menudetxo com es, no está disposit a esser *escolà d' amén* d' ell ni a prendre 'n búxoles, perque massa vegades s' es vist que no endevinia i que les esguerra, com qualsevol esburbat.

No, no l' volem per *Mestre* ni per *Pastor*, petque ja n' tenim un, tan bo i tan bo, que no l' baratariém en cap altre, perque es l' Esperit Sant metex que 'l posá per *Mestre* i per *Pastor* d' aquex reconet de mon, d' aquex mica de Roqueta que 's diu Mallorca.

D' aquest i llavó des *Mestre des Mes* i des *Pastor des Pastors* que hi ha a Roma, es qu' estam disposts a rebre llissons, i fins i tot singlades si es precis, sobre lo que convé o dixa de venir a n-es catòlics en política. Somos a ells estam, i a n-es seus peus posam tot lo qu' escrivim. Lo qu' ells diguen qu' esborrem o correiguem, allò i sols allò estam disposts a esborrar i a correigir, no lo que li pas p' es carabassot a qualsevol *periodicarro*, encara que siga de fora-Mallorca, encara que mos surta de devers es centre d' Espanya.

¡Bons estam noltros per esser xotets de cordeta de sa gent de per allá, ni per dexarmos estemenetjar essetsuaxil

i ja hu val ab aqueys *periodicarros* d' allà bax, que 's creuen porer tractar a barrades es *periodiquets* de províncies!

Sección Local

Mañana se celebrará en la iglesia de P. P. Dominicos fiesta solemnisima en honor de la Virgen del Rosario.

Por la mañana á las siete y media misa de comunión general, á las 10 oficio mayor en que se cantará la gran misa *Pontificalis* y predicará las excelencias del santo Rosario el joven y elocuente sacerdote manacorense P. Gaspar Morey, de la Congregación de S. Felipe Neri. Por la tarde los actos de coro, y á las 4 y media saldrá la brillante procesión que recorrerá las calles de costumbre.

En la dicha iglesia pueden ganar todos los fieles indulgencia plenaria de jubileo por todas las visitas que hagan contestados y comulgados, desde las vísperas del sábado hasta la puesta del sol del domingo.

Aprovechamos tan lucrativo jubileo y acudimos á la hermosísima procesión de la tarde con intención de asociarnos á la protesta que en toda Espana se levantarán en tal dia contra la política anticlerical del gobierno.

A la memoria de Balmes

Séame permitido honrar nuestro humilde semanario con el recuerdo y el nombre de la altísima y esplendorosa figura del hombre, del sabio, del sacerdote, del filósofo, del apologista, del inmortal Dr. D. Jaime Balmes y Urpiá nacido en Vich el 26 de Agosto de 1810 y muerto en la misma ciudad catalana el 9 de Julio de 1848.

Balmes es una gloria no solamente de Vich, sino de Cataluña, y no sólo de ésta, sino de toda España; una de las mayores glorias nacionales del siglo pasado y de muchos siglos.

Sus obras son el monumento más imponente de su gloria y de su mérito indiscutible, escritas todas como reflejo clarísimo de su alma excelsa. Leamos cualquiera de los escritos de Balmes y quedaremos luégo convencidos de su imaginación fecunda, brillante, creadora, de su lógica robusta, incontrastable, de su espíritu investigador, filosófico, de su inteligencia clara, profunda, penetrante, de su erudición riquísima y variada, y de su gusto exquisito y encantador. La claridad y sencillez más admirables se hermanan divinamente en sus obras con la mayor profundidad y sublimidad de ideas; siendo este uno de sus caracteres más notables y atractivos, al par que raro y difícil de hallar en muchos autores.

Los nombres de sus obras inmortales y que recomendamos con toda el alma á nuestros lectores son estos:—Filosofía elemental, Filosofía fundamental, El Criterio, El Protestantismo comparado con el Catolicismo en sus relaciones con la civilización europea, La Religión demostrada, El celibato del clero, Pio IX, La situación de España, Sobre los bienes del Clero, Cartas á un Escéptico, Vindicación personal, Poesías.—Obras de carácter periodístico: La Civilización, La Sociedad, El Pensamiento de la Nación, y el Católico madrileño.

De todas, las más importantes son El Criterio, La Filosofía fundamental y El Protestantismo comparado con el Catolicismo.

Vich, Cataluña, España y otras na-

ciones han festejado á Balmes en este año, aniversario secular de su nacimiento. En Vich, su patria, se han celebrado en el mes de Septiembre unas solemnidades y fiestas notabilísimas, entre ellas un memorable Congreso Internacional de Apologética cristiana.

Al mayor esplendor de las fiestas contribuyó el Estado con 50,000 pesetas, subvención concedida por Real decreto, Su Alteza Real la Infanta D.ª Isabel las ha presidido en nombre del Rey, y el Gobierno ha mandado como delegado suyo al ministro de Gracia y Justicia Sr. Ruiz Valarino; el Capitán General de Cataluña, el Gobernador civil de la provincia, el Presidente de la Diputación de Barcelona y otras muchísimas personalidades las han realizado con su presencia.

Para las fiestas y para el Congreso de Apología acudieron á Vich 10 Arzobispos y Obispos, numerosos oradores notabilísimos, filósofos y teólogos de fama, ascendiendo á 1.300, el número de los inscritos como Congresistas. A la Secretaría del citado Congreso han sido presentados 38 trabajos, todos de gran valía y mérito, que nos recuerdan los 38 años de vida de Balmes. Entre los tales trabajos los hubo de autores mallorquines; queremos consignar aquí con noble orgullo sus títulos y nombres:

«Un Apologista mallorquin» Estudio bio-biográfico del sabio manacoreño D. Miguel Amer. Su autor, D. José Mira-llies, Canónigo.—«El Rmo. élmo. P. Fr. Raimundo Strauch Vidal, apologista mallorquin» Su autor, D. Antonio Truyols, Pro. de Manacor, Catedrático del Seminario.—«El B. Ramón Lull como defensor de la doctrina de la Iglesia Católica contra los errores de Averroes». Su autor, D. Jaime Borrás Rullán, Pro. de Sóller, Catedrático del Seminario.

En la solemne sesión de clausura del Congreso mereció nutridísimos aplausos nuestro ilustrado e infatigable Vicario General, D. Antonio M. Alcover, por su brillante discurso «Balmes, Bossuet, Quadrado»

Ojalá tengan muchos imitadores estos amantes discípulos del gran filósofo cristiano Vicense que ha merecido las ala-

banzas del mismo Pontífice, y de tantos sabios que de palabra y por escrito han preggonado sus glorias,

Reciban nuestros queridísimos amigos mallorquines la más entusiasta y leal felicitación y tomen nuestros lectores por guia y maestro en política, en filosofía, en apologética, al gran escritor político, filosófico y apologetico D. Jaime Balmes.

Balmesiano.

Se desea

Alquilar un molino de viento en buenas condiciones.

En esta imprenta informarán.

Cuevas dels Hams

Iluminado eléctrico — 2 carruajes gratis, llegada de trenes

MANACOR — Mallorca

Precio de entrada

Una ó dos personas, 5 pesetas.

Por cada persona que se añada, 2'50 pesetas.

Por niños menores de 10 años, que no sean de pecho se abonará, 1'25 pesetas por cada uno.

Hay para vender

varios toneles de roble de cabida de 200 ó 210 cuartones cada uno.

Informarán Plaza del Convento, -2 Manacor.

INTO más calenturas

1 Nada se cobra si no se cura!

A los pocos días de usar las PÍLDORAS FEBRÍFUGAS BOSCH desaparecen por completo las fiebres intermitentes, tercianas, cuartanas, y toda clase de calenturas por fuertes y rebeldes que sean. El éxito alcanzado de curaciones sin que reaparezcan es la mejor garantía. Caja 4 pesetas.

Se entregará GRATIS una caja de nuestras píldoras febríferas á los señores médicos que lo soliciten del autor.

FARMACIA «BOSCH», MANACOR

De venta en Palma: Farmacia de don Juan Valenzuela, Centro Farmacéutico y principales farmacias.

“La Central,,

Sombrerería de

Juan Gual

En este establecimiento se encontrarán sombreros de todas clases á los siguientes precios:

Sombreros de fieltro de 2 á 12 pesetas; sombreros para sacerdote de 8 á 25 id; hongos de 6 á 12 id; gorras de 1 á 4 pesetas.

PLAZA DEL CONDE DE SALLENT, 2

Manacor

Cocina “LA ECONÓMICA,,

Son las mejores por ser las más cómodas, las que consumen menos y las mas baratas.

Se hallan de venta en la cerrajería de

Francisco Vadell Ramonell

Plaza de la Iglesia número 6

Mallorca Manacor

Esta casa ofrece ademas tuberías de todas clases, con gran rebaja de precios.

Ventas al contado y á plazos.

Juan Tícoulat

Cirujano Dentista

Estará en Manacor todos los domingos

Plaza de Weyler 2, piso 2.º

En Palma, Calle Colón, 64 pral.

Horas de consulta: de 7 á 1 y de 2 á 4

D i s p o n i b l e